

„Doe nou 'es twee jaar niets aan je tuintje en kijk wat er gebeurt!...”

Louis Le Roy: de profeet uit Heerenveen

Als een bezetene trekt hij het land door. Een tas met dokumentatie en zo'n dikke driehonderd dia's vergezellen hem. Zelfs op avonden dat de TV de bekende thuisblijf series vertoont, ziet hij kans honderden mensen urenlang ademloos in een stikvolle en benauwde zaal te boeien . . .

Wie is hij: prediker van een nieuw geloof? Of de stichter van een nieuwe politieke groepering?

Louis G. Le Roy is niets van dat alles. Hij is een profeet, een ziener. En zijn hulpmiddelen zijn doodgewone lantaarnplaatjes. Moooie lantaarnplaatjes, dat wel. Plaatjes van zijn eigen tuin. Een merkwaardige tuin. Een 'gekke tuin', zeggen sommigen schouderophalend. Wie laat er nou in vredesnaam alle bladeren van de bomen liggen. En nooit onkruid wieden, stel je voor!

Enne . . . hij heeft niet eens een grâsveld: te gek om los te lopen . . .

'Die meneer wil terug naar de natuur, maar hij redt het niet', is het sceptische oordeel van de overbuurman, waar we — in afwachting van de terugkomst uit school van tekenleraar Louis Le Roy — in een beestachtig koud Heerenveen een kopje koffie drinken.

Is ook hier sprake van de profeet die in zijn eigen vaderstad niet geëerd wordt? Of spreekt hier meer het ongeloof van mensen die er weliswaar met hun neuzen bovenop staan maar die het niet zien gebeuren dat Louis Le Roy erin zal slagen om zijn medemensen te overtuigen?

Roggeveld

'Wij mensen zijn altijd nog met onze tuinen bezig alsof we de landbouw beoefenen. We hebben geen tuin, geen natuurlijke omgeving — neen: we hebben een soort miniaturroggeveld om ons huis. 'Wat kan een mens nog meer bekoren, dan goed geknipt en glad geschoren?' Daarom zeg ik: Doe nou 'es twee jaar niks aan je tuintje en kijk wat er gebeurt! Wij zijn steeds druk doende met gewelddadige ingrepen te plegen in de natuur: we spitten en wieden en spuiten, we smijten met kunstmest of koemest. Allemaal afgeleid van de verbruikslandbouwmethoden! Mag er dan geen enkele ingreep plaatsvinden? Jawel, als een soort huidtransplantatie. De natuur herstellen om die haar gang te laten gaan. De natuurlijke kringloop terugvinden.

In mijn tuin ben ik acht jaar geleden, toen er alleen maar rabarber en wat kweekgras in groeide, begonnen met hier en daar wat plantensoorten in te brengen. Nu heb ik over de zeshonderd plantensoorten. Ze hebben hun eigen systeem. Je moet de economie sluiten. Ik bedoel: wat wordt geproduceerd, blijft gewoon liggen. Vooral niet rigoureuze ingrepen. Doordat je er altijd in bezig bent maak je 't onkruid agressief. Je mag best hier en daar een plantje inzetten om te kijken wat er gebeurt. Nooit blijft de zaak zoals ze was: de natuur zorgt zelf voor het evenwicht. Bepaalde planten worden in de loop van de jaren verdrongen door andere soorten. Sommige verdwijnen, er verschijnen nieuwe. Het is een misverstand, dat ik de man ben van 'verwildere tuinen'. 'Wat heet verwilderd?' Wij mensen verwilderen de natuur al eeuwen en eeuwen. En kijk zelf met welk een funest resultaat. Het is vijf voor twaalf, maar nog niet te laat!

Antwoord

We hebben onszelf veroordeeld tot de tyrannie van de rechthoek. Rechte blokken beton, met gaatjes voor ramen en deuren. Dat noemen we flats en we laten daar nog 'mensen' in wonen ook! In de Bijlmermeer is het zo verschrikkelijk, dat kinderen iets op hun huisdeur plakken om hun huis te kunnen herkennen . . .

Om iets aan die woestijn te doen, om die dodelijke cultuur te doorbreken, moeten we een tegenkultuur scheppen.

. . . ??? . . .

U begrijpt mij niet? Ik zal het proberen uit te leggen: De schaalvergroting waar we in onze moderne economie mee bezig zijn, vernietigt de levensvoorwaarden. Ieder ding is voorwaarde voor het ontstaan van leven. Alles dichtgooien, alles egaliseren, laat de verscheidenheid verdwijnen en vergroot de instabiliteit van onze leefwereld. In Nederland is de helft van de bevolking aan psychische hulp toe. De industrie is als een draak die haar eigen jongen verslindt. Eerst heeft zij hoe langer hoe meer hulpmiddelen nodig, nu stoot ze mensen uit. De fabriek was bedoeld als plaatsvervangster voor de mens die arbeidend bezig is. Mechanisatie is irreal: laat eerst de totale wereldbevolking als biologische eenheid het gewone werk doen. De techniek wordt dan weer binnen haar eigen grenzen teruggebracht: hulpmiddel waar wij mensen het zelf niet aan kunnen.

'We kunnen niet terug', is de leus. Dat wil ik ook niet, maar ik wil ook niet accepteren, dat we aan één economisch patroon vastzitten.

Op de uitdaging van de cultuur moeten we een antwoord vinden. Dat antwoord noem ik 'tegenkultuur'. Daarmee bedoel ik niet de steriele groenstrookjes tussen de flats, met hun kaalgeschoren gazonnetjes. En ook niet de tuintjes waaruit elk natuurlijk evenwicht wordt geweerd als de pest. Laat de natuur haar gang gaan.

Beter

De kreet 'vrijheid, gelijkheid, broederschap' bestaat niet in de natuur. Als je begint met een tuin zoals de mijne, krijg je eerst de rekening betaald van de wancultuur: er treden schokgolven op. Zodra de grond zijn kans krijgt zoekt het een evenwicht. Kijk naar buiten. Het is midden in de winter. Het vriest meer dan tien graden. Toch is er groen in mijn tuin. Geen dooie en dorre boel zoals in zoveel tuinen momenteel. Elke dode plant, alle bladeren en alle afgevallen bloemen blijven liggen waar ze terecht komen. Duizenden slakken maken mijn tuin schoon. Dat zijn de opruimers van de natuur. Ik heb geen centje pijn dat ze mijn gave planten aantasten. Dat doen slakken alleen in keurig opgeruimde tuintjes. Ik heb volop stenen in mijn tuin zitten. Er met opzet in gebracht. Daardoor kwam de kalk

Louis G. Le Roy (47), 'van beroep vormgever', zoals hij zelf zegt, verdient zijn dagelijks brood met het geven van tekenlessen aan de Heerenveense scholengemeenschap. Om onafhankelijk te kunnen zijn. Snelle, geïngageerde spreker. Schijnbaar van de hak op de tak springend. Af en toe een grap, die onveranderlijk tot het genre van de 'doordenkertjes' behoort. Bewoont een oud huis in Oranjewoud, buiten Heerenveen. Stookt kolen, heeft een hekel aan alles wat onrecht is. De vloer in zijn woonkamer bezwijkt bijna onder de vrachten boeken en tijdschriften. Liest ze ook nog! Is getrouwd en vader van twee dochters.

terug. En de wormen. Wormen zijn onmisbaar voor de grond.

Wij mensen zijn eigenlijk stakkers. Eeuwenlang misbruiken we de aarde. We hakken erin, graven erin, maken ze zo vlak als een biljartlaken en doden het evenwicht. We degraderen eindeloos en denken dat de bron van de natuur onuitputtelijk is. De natuur doet het beter dan wij. Zo gauw we haar vrij laten reguleert ze de zaken net zo lang, tot de kringloop gesloten is. Dat is: gesloten economie. Wel, dat moeten we gaan doen met onze tuinen, onze parken, Breng de tegenkultuur daar waar de verwoestingen van de cultuur het sterkst zicht-

baar zijn: in de stad. Laat die tegenkultuur als het ware penetreren in onze doodse woestijn van kubussen en rechthoeken.

Het kan

We zijn niet onmachtig om iets te doen. Ik heb een paar dingen in gang gezet, die misschien een aanzet kunnen zijn voor een systeem dat ligt tussen de twee uitersten van verbruiks- en besloten economie. Zeker in een tiental Nederlandse steden, maar ook in België, Amerika, Frankrijk (Parijs) zijn ze bezig met experimenten in deze richting.

De Kennedylaan in Heerenveen. Een stuk grond van 18 m breed, niet meer dan een strook tussen twee wegen in, van ongeveer 1½ km lengte, is door en onder leiding van Louis Le Roy langzamerhand bezig te groeien tot een tuin met een gesloten kringloop en natuurlijk evenwicht. Van alles is gebruikt om hoogteverschillen tot stand te brengen, tot fietsen toe! Stenen zijn tot muurtjes gestapeld, walletjes zijn opgeworpen, sportballetjes dienen als terrein-afbakening etc. Wie in Heerenveen komt ga er zelf kijken. Boeiend is vooral de overgang van het stedelijk gedeelte (de stad Heerenveen) naar de landelijke omgeving (Oranjewoud). De begroeiing en het niveauverschil zijn aan deze omstandigheden aangepast. Aan de stadzijde is de beplanting vrij open, de plantengroei nogal conventioneel. Dan zien we de niveauverschillen geleidelijk minder worden; wilde planten in een ruige begroeiing bepalen het beeld.

